

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เด็ก ความไร้เดียงสาของเขา โตขึ้นมาเขาต้องเผชิญโลกแบบเรา สัตว์ เวลามัน โตขึ้นมาจะมันใช้กำลัง มันจะอยู่รอดด้วยกำลังของมัน เวลามันแข่งขันกัน เห็นไหม มันแย่งชิงกันด้วยกำลังของสัตว์ มนุษย์มีปัญหา แต่ปัญญานะ ปัญญาที่เราใช้กันอยู่นี้เราพยายามศึกษากัน

“ความรู้คู่คุณธรรม”

อยากให้ฉลาดด้วย อยากให้มีคุณธรรมในหัวใจด้วย เพื่อจะได้ไม่เบียดเบียนกัน เวลาสัตว์มันเบียดเบียนกันด้วยกำลังนะ แต่เวลามนุษย์มันหลอกลวงกัน หมกเนื้อหมกตัวนะ แล้วเสียใจเวลาเสียใจนะ ถ้าเราเสียสละ เห็นไหม เราพอใจเราเสียสละอย่างไรก็ได้ แต่ถ้าเราโคตรโหดอกมันจะฝังใจเราไปตลอด

ฉะนั้น สิ่งทีเวลสัตว์มันใช้กำลัง เอาชนะคะคานกัน เราจะใช้กำลัง ใช้ปัญญาเพื่อเอาชนะในหัวใจของเราะ ในการบริหารปกครองเขาใช้ปัญญาของเขาเพื่อบริหารจัดการ เพื่อให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข ถ้าสังคมร่มเย็นเป็นสุขนะ สมณะ ชี พราหมณ์มีโอกาสได้ภาวนา ถ้าสังคมร่มเย็นเป็นสุข มนุษย์เราจะได้บำเพ็ญธรรมกัน แต่ถ้าสังคมไม่ร่มเย็นเป็นสุข เราจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร?

นี่ละล้าละลั้งนะ โลกเขาเดือดร้อนขนาดนั้น จิตใจของเราจะต้องมีให้ความสงบรวมเย็นเห็นไหม เวลาเราปฏิบัติกัน สัปปายะ ๔ นี่อาหารเป็นสัปปายะ การดำรงอยู่ ชีวิตนี้อาหารเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ เราก็พอมีพอกินเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ แต่ในการปฏิบัติแล้วอาหารเป็นสัปปายะนะ อาหารเป็นอาหาร ๓ คือเนื้อสัตว์อาหารหนัก อาหารอย่างกลาง นี่เวลาตัดผักปนกัน อาหารอย่างเบา พวกผัก พวกหญ้าอาหารอย่างเบา

แม้แต่อหารยังมีอย่างหนัก อย่างกลาง อย่างเบาอะ ถ้าอย่างเบาอะ เวลาฉันไปแล้ว เวลาใครกินไปแล้ว นี่เวลาภาวนาไม่สัปหงกโง่งง แต่ถ้าอาหารหนักนะ เวลาฉันไปแล้ว นี่เวลาไป

นั่งคาปรีอนะ คาปรีอตั้งแต่ยังไม่ทันนั่ง เห็นไหม แต่ถ้าเป็นสัปปายะ สัปปายะมันเป็นที่ไหนล่ะ? มันเป็นที่ว่าธาตุขันธ์ของเราจะเลือกเอง อาหารเป็นสัปปายะ หมู่มณะเป็นสัปปายะเราแสวงหากัน ถ้าใครประพฤติปฏิบัติด้วยส่งเสริมกัน ช่วยเหลือกัน เจือจุนกัน คอยระแวดระวังภัยให้กัน นี่ หมู่มณะเป็นสัปปายะ

สถานที่เป็นสัปปายะ นี่ความสงบร่มเย็น ความสงบระงับ ความวิเวก ผู้นำเป็นสัปปายะ คืออาจารย์เป็นสัปปายะ ถ้าเป็นสัปปายะนะจะพาเรา เห็นไหม โคนำฝูง จะนำฝูงโคนั้นให้พ้น จากวังน้ำวน ถ้าโคนั้นไม่ฉลาดนะ มันพาฝูงมันทั้งฝูงไปวังน้ำวน วังน้ำวนคืออะไร? วังน้ำวนคือ สังคมโลกใจ กระแสสังคม คุณดีถ้าคนไม่ฉลาด เห็นแต่ผลประโยชน์เฉพาะหน้า เห็นแต่ประโยชน์ ปัจจุบัน เห็นประโยชน์ในปัจจุบันนี้ไง แต่ไม่เห็นประโยชน์ในการสงบระงับ

เราเสียดสละ เห็นไหม เราเสียดให้เขา สังคมจะร่มเย็นเป็นสุขเพราะอะไร? เพราะสังคมไม่เอาเปรียบกัน สังคมเสียดสละต่อกัน สังคมร่มเย็นเป็นสุข ถ้าเราเสียดสละของเรา นี่ถ้าสังคมร่มเย็น เป็นสุขนะ เวลาเขาคิดขึ้นมาได้นะ เวลาสัตว์ เขาให้อาหารมัน มันยังสำนึกบุญคุณของเราเลย คนเรามันทุกข์มันยากนะ เราดูแลรักษาเขานะ เวลาเขาผ่านพ้นไปนะเขาจะนึกถึงเรา เขาจะนึกถึง เรา จะพูดหรือไม่พูดนั่นอีกเรื่องหนึ่ง

เราเสียดสละไป คนที่เขาได้รับจากเราเขารู้ตัวของเขา แต่เขาพูดหรือไม่พูด นี่ทำดีเพื่อดี แต่ ถ้าทำดีเพื่อต้องการให้เขายินยอมนะ นี่ความดีอย่างนั้นคนทำทุกข์มาก ทำบุญไม่ได้บุญ ทำบุญ ขนาดนี้แล้วไม่ได้บุญ ทุกคนบ่นหมดเลย ทำบุญไม่ได้บุญ ทำบุญไม่ได้บุญตรงไหน? ความลับมี ในโลกไหม? ความลับนะ จะทำที่แจ้งที่ลับนะเรารู้หมดแหละ เราเสียดสละออกไปเรารู้ นี่ ปฏิภาหก สิ่งที่มาด้วยความบริสุทธิ์ เวลาเราเสียดสละออกไปด้วยความพอใจ เสียดสละไปแล้วปลื้มใจ เห็นไหม ปฏิภาหก

นี่ผู้รับ รับด้วยความบริสุทธิ์ ใช้ด้วยความบริสุทธิ์ แต่สิ่งที่ได้มาไม่สะอาดบริสุทธิ์ เห็นไหม นี่ปฏิภาหก แต่เราก็อำของเรา เราก็อำของเรา ถ้าเราทำของเรานะ สิ่งที่ได้มาด้วยความบริสุทธิ์ของเรา ด้วยกำลังของเรา เราเสียดสละด้วยความพอใจของเรา เสียดสละออกไปนี่พอใจของเรา นี่ปฏิภาหก บุญมหาศาลเลย โลกจะรู้หรือไม่รู้เรื่องของเขา แต่ถ้าโลกรู้นะ คุณใช้เวลาทำบุญกุศล ขึ้นมานี่แบ่งไปครึ่งหนึ่ง นึกแล้วเขาจะไม่รู้แน่ โฆษณากันไป โฆษณาไปนี่ได้หน้าไปครึ่งหนึ่ง แต่ ถ้าเราไม่ได้สิ่งใดเลย ทำทิ้งเหว

นี่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม ปิดทองกันพระ รู้หรือไม่รู้เราเสียดละ รู้หรือไม่รู้
นะ นี่แล้วคนที่ฉลาด การเสียดละ ถ้าคนใดเสียดละเขาหาว่าคนนั้นเป็นคนเชื่อ พอคนเชื่อ ใครมา
ก็จะมาเบียดเบียนคนนั้นแหละ แต่ถ้าเราเสียดละโดยไม่ให้ใครรู้ ไม่มีใครเบียดเบียนเราได้เลย
เรารู้ของเรา นี่บุญ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เต็มๆ ของเราทั้งนั้น ใครจะรู้หรือไม่รู้ ความลับไม่มีในโลก
นี่พูดถึงการเสียดละจากกำลังนะ แล้วถ้าปัญญาล่ะ? ปัญญา เห็นไหม เราถือคู่กัน เราทำสิ่งที่
เป็นประโยชน์กับสาธารณะ นี่ปัญญาของเรา

สมัยโบราณนะเขาจะมีโถน้ำ จะมีโอ่งน้ำไว้หน้าบ้าน เขาให้คนเดินทางได้ดื่ม ได้กิน เพื่อ
ความร่มเย็นของเขา นี่โบราณเขาแสวงหากัน ในสมัยพุทธกาลนะ ถ้าบ้านใครเป็นเศรษฐี หน้า
บ้านเขาจะมีโรงทานเพื่อคนทุกข์จนเข็ญใจจะได้มาพึ่งพาอาศัย นี่เขาคูกันตรงนั้นไง ดูการ
เสียดละ คุณงามความดีที่นั่นไง เขาไม่ได้ดูที่การโฆษณาชวนเชื่อไง เห็นไหม สิ่งที่เราทำ
โบราณเขาทำกันแบบนั้น แต่พอมันเป็นทุนนิยมขึ้นมา ใครทำขึ้นมาเขาหาว่าคนนั้นเป็นคนเชื่อๆ
ถ้าคนเชื่อ เขาเสียดละ เขาเสียดละเป็นครั้งเป็นคราว แต่โบราณของเราทำกันอย่างนั้น

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาที่จะเอาชนะ
ตนเอง ตนเองรู้จักเสียดละ รู้จักดูแลรักษาใจของเรา นี่ถ้าเสียดละแล้วนะ คนเรานะมีทรัพย์ นี่มี
เสบียงกรังพร้อม มันจะเดินทางเมื่อไหร่ก็ได้ เวลามันจะไปไหนนะมันพอใจของมัน เราทำมา
ขนาดนี้ เราเผชิญโชคไปข้างหน้ามันต้องมีสิ่งใด ทำบุญ ถึงเวลาที่สุคติมีเกณฑ์ขึ้นมา สิ่งนั้นจะมา
ช่วยเหลือเจือจานเรา

ช่วยเหลือเจือจานนะ แต่ถ้ามันเป็นสมบัติของเรา เราภาวนานี่ใครจะมาช่วยเหลือเจือจาน
เรา เวลาเรานั่งปฏิบัติของเรา เราหาสถานที่สงบวิเวกของเรา เราจะใช้ปัญญาเพื่อควบคุมหัวใจ
ของเรา ถ้าเราเอาชนะหัวใจเราได้ นี่เราชนะได้ทุกๆ คน ถ้าเราชนะหัวใจเราได้นะ เวลานั้นสมาธิ
ไปมันวิตกกังวลไปทุกๆ เรื่องเลย นั่นก็ยังไม่ทำได้ นี่ก็ยังไม่ได้ ห่วงคนนั้น ห่วงคนนี้ ห่วงไป
หมดเลยกลัวเขาจะไม่ได้บรรลุนิพพาน ตัวเองยังไม่บรรลุนะ ห่วงแต่คนนั้น ห่วงแต่คนนี้ กลัวเขา
จะไม่ได้ปฏิบัติธรรม ใจตัวเองนั่งอยู่นี่ร้อนเป็นไฟ

นี่ไงเพราะว่ามันแพ้ใจตัวเอง เห็นไหม แต่ถ้าเรามีปัญญา ความคิดแบบนี้ นี่เขาว่าธรรมะ
เป็นธรรมชาติๆ ความคิดก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง พลังงานก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง กวาสวะ นี่
ปฏิสนธิจิต แล้วความคิดมันคิดอยู่บนดวงใจใด? บนกวาสวะใดก็เป็นความคิดของคนๆ นั้น คิด

บ่อย ย้ำคิดย้ำทำงานเป็นจริต เป็นนิสัย คนจะทำสิ่งใดนี้ แต่ถ้ามีปัญหามั่นคงควบคุม คิดสิ่งนี้ไม่ดี แยกออก คิดสิ่งที่ไม่ดีก็คัดออก แล้วคิดแต่สิ่งที่ดีๆ เห็นไหม ถ้าคิดสิ่งที่ดี จิตใจมั่นก็ร่มเย็นเป็นสุข

ไปห้วงเขาทำไม? ตัวของเขาเขายังไม่ห้วงเขาเลย เราจะไปห้วงเขาที่ไหน? นี่เราไปบอกเขา เขาหาว่าเราเชื่ออีกต่างหาก นี่ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา ถ้าจิตใจเราสงบระงับใจใหม่ เรานั่งอยู่โคนไม้ ๗ วัน ๗ คืน เขาจะเดินผ่านเราแล้วเขาจะถามเอ็งนั่งได้อย่างไร? เขาสงสัย เขาอยากได้ เขาถามเอง แต่ถ้าเราไปห้วงเขา ไปยึดยึดใครให้เขา เขาไม่หรงอก แต่ถ้าเรานั่งอยู่โคนไม้ ๕ วัน ๗ วันนะ เขาเริ่มแปลกใจแล้วนะ โอโฮ ทำไมนั่งได้? เอ๊ะ ทำไมทำได้? เดียวเขามาหาเราเองนะ เขาอยากได้เอง เขายืนมือมาเอง เขาขอเอง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราทำใจเราได้นะ ทุกคนเขาก็อยากได้ อยากดีกับเรา เห็นไหม นี่เราใช้ปัญญา ถ้าปัญญามั่นควบคุมใจของเราได้ นี่ปัญญาแม้แต่ปัญญาในทางวิชาชีพเราก็ต้องใช้ปัญญา เราต้องมีกาลเทศะ เราจะทำดีกับใคร? ทำดีกับคนที่เป็นคนดีเขาจะซาบซึ่งบุญคุณกับเรา ทำดีกับคนที่เขาไม่ชอบความดี เขาชอบการเอารัดเอาเปรียบ เราไปทำดีกับเขา เขาโกรธนะ เขาหาว่าประชดประชัน เขาหาว่าไปเสียดสีเขา ทั้งๆ ที่ทำดีนะ

ทำดีไม่เป็นกาลเทศะ นี่คนทำดีมันก็จะตาย คนทำดีก็ต้องมีกาลเทศะ ควรหรือไม่ควร ที่ควรทำเราก็ทำ ที่ไม่ควรทำเราก็หลบหลีกเลี่ยง เราทำไม่ได้ สิ่งนั้นทำไม่ได้ ทำดีก็ต้องมีปัญญา ไม่ใช่ทำดีของเราจะ พอทำดีแล้ว ทำดีจากข้างนอก ทำดีภายใน มีปัญญารักษาใจเราไว้ ถ้ามีปัญญารักษาใจเราไว้ ใจเราสงบระงับได้ เห็นไหม คุณปัญญามันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปนะ เวลาจิตสงบแล้ว สงบแล้วทำอย่างไรต่อไป? สงบก็มีความสุขมากไป สงบก็ว่างหมดเลย ก็นิพพานหรือ? นิพพานมันก็คิดไป นี่นิพพานตรงไหน? อะไรเป็นนิพพาน?

ถ้ามันเป็นนิพพานนะ เวลาเขาใช้มานโลภก็ยกกัน เห็นไหม ฤๅษีชีไพรเขาก็ทำของเขาได้ เวลาสัตว์มันจำศีลนะ ไปดูหมีขั้วโลกสิ มันกิน ๖ เดือนนะ แล้วมันก็จำศีล ๖ เดือน นี่มันสงบระงับอยู่ ๖ เดือน มันนิพพานไหมล่ะ? ถ้านิพพาน หมีขั้วโลกมันก็นิพพาน มันนอนอยู่ในโพรงนั่นนะ นี่มันจำศีลของมัน สัตว์มันจำศีลนะ เวลาสัตว์จำศีล ทางคกจำศีล ทุกอย่างจำศีล มันก็จำศีลของมันได้ มนุษย์ยังทำไม่ได้ของมันเลย นี่แล้วนิพพานไหม? มันไม่นิพพานหรอก

ฉะนั้น ถ้าจิตมันสงบระงับแล้ว เห็นไหม กลับมานี้ถ้ามีจกาสมาธิมันคิดแบบนั้น ถ้าสัมมาสมาธินะ จิตสงบระงับแล้วเดี๋ยวมันก็พุ่งชาน เดียวมันก็คลายตัวออกมา สัจธรรมมันเป็น

แบบนี้ มันไม่มีที่สิ้นสุด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาด้วยมรรคญาณ มันมีมรรค งานชอบ งานชอบของที่จิตสงบระงับแล้ว นี้ออกใช้ปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็น ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา

การภาวนาคือการขำณาญการของจิต จิตมันทำความสงบระงับเข้ามาแล้ว มันฝึกหัดใช้ ปัญญาของมัน มันจะเกิดปัญญาของมัน ในปัจจุบันนี้เรามีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ เห็นไหม เขาคิดค้นขึ้นมา เขาเรียกว่า “จิตตมยปัญญา”

“สุตมยปัญญา” คือการศึกษาของนักวิชาการ สุตมยปัญญา ศึกษาต่อยอดกันมา สุตมย ปัญญาคือมีตำรา มีวิชาการ มีทฤษฎีที่ต่อยอดกัน เวลานั้นนักวิทยาศาสตร์ไม่มีทฤษฎีต่อยอด ทฤษฎี เขาคิดไว้แล้วมันต่อยอดขึ้นไป พัฒนาการขึ้นไป นี่สิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์พัฒนาเป็นขั้นเป็นตอน ขึ้นไป เขาใช้ทางการวิจัยของเขา เพื่อต่อยอดทางวิทยาศาสตร์ของเขา นี่เป็นจิตตมยปัญญา

จิตตมยปัญญา แล้วผลสำเร็จมันคืออะไร? ผลสำเร็จมันเป็นทางวิชาการที่เขาเอามาเป็น ประโยชน์ทางเทคโนโลยีนี้ ทางเทคโนโลยีนี้ก็เพื่อประโยชน์กับโลก ไม่เป็นประโยชน์กับตัวเขา เขาไม่ได้ทำลายความสงสัยของเขา เขาไม่ได้ทำลายสิ่งที่เป็นภวาสวะในหัวใจของเขา แต่เรา ภาวนาของเรา คือจิตสงบระงับขึ้นมา เห็นไหม นี่ที่ว่าจิตสงบเป็นสัมมาสมาธิ ว่างๆ นิพพาน คน คิดว่านิพพาน แต่เวลามันออกใช้ปัญญามันเป็นภาวนามยปัญญา มันเกิดจากจิต

นี่เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เห็นไหม ปริยัติคือสุตมย ปัญญา เวลาภาวนาไปมันเกิดจินตนาการก็คือจิตตมยปัญญา เวลาเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา โอ้ย มันเกิดมรรคญาณ มรรคญาณนี้ธรรมจักร จักรที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักกั เห็นไหม จักรมันเคลื่อนไปแล้ว เวลาจักรมันเคลื่อนไปแล้ว นี่เทวดา อินทร์ พรหมส่งข่าวเป็น ชั้นๆ ขึ้นไป จักรนี้คืนไม่ได้ ไม่มีใครย้อนกลับได้ จักรนี้ได้เคลื่อนแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าได้แสดงธัมมจักกั แล้ว จักรนี้เคลื่อนไปแล้วจะย้อนกลับไม่ได้

นี่สังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราภาวนาจิตมันสงบเข้ามาแล้ว ถ้า เกิดปัญญาขึ้นมา นี่ธรรมจักร ภาวนามยปัญญาคือจักร ธรรมจักร เห็นไหม ถ้าธรรมจักรมันเกิด ภาวนามันเกิด ภาวนามยปัญญาเกิด นี่มรรค ๘ มันเกิด เวลามันหมุนของมัน มันใช้ปัญญา เทียบเคียงของมัน

นี่ไงถ้าภาวนามยปัญญาอย่างนี้ ที่เกิดขึ้นอย่างนี้ ไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเห็น นี่เวลาคนไม่เคยเห็นอย่างนี้ ถ้าคนเคยเห็นอย่างนี้ ถ้ามันสมบูรณ์ของมัน อย่างน้อยคนๆ นั้นต้องเป็นโสดาบัน คำว่าโสดาบันคือเกิดมรรค นี่ธรรมจักรที่มันได้เคลื่อนออกไปแล้วนี่มันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการภาวนา เหมือนนักวิทยาศาสตร์ที่เขาประสบความสำเร็จ นี่ไอน์สไตน์ ทฤษฎีสัมพัทธภาพของเขา เขาคิดทฤษฎีไว้แล้ว ทำไมคนพิสูจน์ตรวจสอบล่ะ?

นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเกิดธรรมจักรขึ้นมา มรรคญาณเกิดขึ้นมาให้หัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางอริยสัจอันนี้ไว้ เห็นใหม่ ภาวนามยปัญญาที่วางไว้ นี่พิสูจน์ลี พิสูจน์ลี พิสูจน์กันขึ้นมา ถ้าพิสูจน์ขึ้นมา ตรวจสอบขึ้นมา มันจะเป็นใจดวงนั้นขึ้นมา ถ้าใจดวงนั้นมันพิจารณาขึ้นมา มันภาวนาขึ้นมา มันทำลายของมัน มันเป็นขั้นเป็นตอนของมันขึ้นมา นี่มันเป็นความจริงขึ้นมา

ภาวนามยปัญญา เห็นใหม่ คุณิสต์ว่ามันต่อสู้กันด้วยกำลัง มนุษย์เราต่อสู้กันด้วยปัญญา ใครมีปัญญา เขาต้องมีทีมงานของเขาเลยนะ ทีมงานของเขา ที่ปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาด้วยปัญญา เพื่อให้องค์กรนั้นเจริญรุ่งเรืองไป แต่เวลาภาวนาต้องเป็นบุคคลคนนั้น เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิจิโก เวลาเกิดนะ เราเกิดเอง จิตนี้เกิดในโอปปาทิกะ เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดเป็นสัตว์นรกอเวจี เวลาเกิดในครรภ์เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดในครรภ์ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดคนเดียว เวลาตายตายคนเดียว เวลาทุกข์ กิเลสมันเผาหัวใจอยู่คนเดียว

เวลาเกิดมามีพี่ มีน้อง มีพ่อ มีแม่ มีปู่ มีย่า มีตา มียาย เห็นใหม่ เป็นสังคม แต่มันเกิดของมันมาคนเดียว แล้วกิเลสมันก็เผาใจของมันอยู่คนเดียว เวลามันชำระกิเลสนะ เวลาภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้นมา มันก็เป็นปัจเจกตั้ง มันก็ทำลายกิเลสในหัวใจของเขาคนเดียว นี่ไม่มีใครทำแทนให้ใครได้ แต่ถ้าใครทำอย่างนี้ขึ้นมาได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา นี่เป็นครูของเทวดา อินทร์ พรหมนะ เป็นอาจารย์สอนทุกๆ คนนะ

จิตใจของเรา ถ้าเราเป็นของเราขึ้นมา เพราะทุกข์นี้เป็นอริยสัจ ไม่ต้องถามเลย มองหน้าชี้ได้หมดเลย ทุกข์ทั้งนั้น ทุกข์ทั้งนั้น ฟังหัวใจทั้งนั้น แล้วสิ่งนี้มันมีอยู่ในหัวใจทุกๆ คน นี่ใจของเราก็มีอย่างนี้ ใครจะโกหกๆ ใครจะพูดอย่างไรพูดไปเถอะ ให้พูดไป ให้อ้อมพระมาพูด ไม่เชื่อเพราะใจเราเป็นแบบนี้ แล้วเราได้พลิกฟ้าคว่ำดินในใจของเราแล้ว ให้อ้อมมา ไครมาถามมา นี่สิ่งที่เราถามมา เห็นใหม่ ทำไมมันร้อนขนาดนี้ล่ะ? ทำไมมันวิตกกังวลขนาดนี้ล่ะ?

ถ้าวิตกจริตมันไปใหญ่ละ วิตกจริตเรื่องเล็กน้อย มันคิดจนเครียด มันคิดจนไม่สบายนะ มันคิดจนมันต้องไปหาหมอ แต่ถ้าคนเขาเบาลงเขาก็ไม่วิตกจริต เขาก็พอแผลนเล็กน้อย มันแผลนทั้งนั้น มากหรือน้อย แล้วถ้าพิจารณาไป เห็นไหม นี่เวลาใช้ปัญญา ปัญญาอย่างนี้ สัตว์มันใช้กำลังนะ เราก็ต้องมีกำลังของเรา นี่ร่างกายสมบูรณ์ จิตใจสมบูรณ์ นี่คือกำลัง แล้วถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิ สมาธินั้นนี่คือตัวพลังงาน คือตัวพลังงานที่บริสุทธิ์ แต่ปัจจุบันนี้พลังงานที่เจอไปด้วยอวิชชาคือความไม่รู้

นี่เราก็มีพลังงาน มนุษย์ปุถุชนก็มีสมาธิ แต่เป็นสมาธิของปุถุชน ของมนุษย์ แต่เวลาสมาธิมันเข้มแข็งขึ้นไปนะ นี่สมาธินี้เป็นอริยมรรค เป็นโสดาปัตติมรรค เพราะมันมีฐานของสมาธิ เวลาปัญญาเกิดจากสมาธิ เขาเรียกว่าโสดาปัตติมรรค คือละเอียดลึกซึ้งกว่าปุถุชน แล้วเวลาเป็นผลก็โสดาปัตติผล ถ้าขึ้นเป็นสกิทาคามีมรรค นี่ละเอียดขึ้นไปกว่าโสดาบัน เพราะมันละเอียดกว่ามันถึงเป็นสกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค แล้วมันเป็นแบบใด?

นี่ใจถ้ามันสงบระงับในหัวใจ หัวใจที่มันสิ้นสุดแล้วนี่ถามมาสิ ถามมา ถ้าเป็นอาจารย์จะสอนคน แก้กิเลสไม่ได้ แก่คนไม่ได้ จะเป็นอาจารย์สอนใคร? นี่ครูฝึกสัตว์ ช้างเขาเอามาฝึก เขาช้างนั้นมาใช้งาน เขาฝึกมันอย่างไร? เขาเอาช้างมาลากขงอย่างไร? ทำไมเขาเอาช้างมาลากขงได้ ทำไมปัญญาที่มันจะบังคับให้ใจนี้มันพ้นจากกิเลสไป มันจะบังคับอย่างไร? มันต้องรู้ของมันสิ

นี่ใจปัญญา มนุษย์เราเกิดมา เห็นไหม มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ ถือตัวถือตนว่าประเสริฐที่สุด ประเสริฐกว่าสัตว์ทั้งหลาย ทีนี้มันก็เป็นสัตว์สังคม สัตว์สังคมก็แข่งขันกันด้วยปัญญาทางโลก นี่เราหลีกเลี่ยงหาที่สงบสงัด เราจะแข่งขันกับตัวเอง เราจะแข่งขันกับกิเลสของเรา ถ้ามีสติปัญญานะเราจะแข่งขัน ธรรมกับกิเลสมันแข่งขันในหัวใจของเรา

หลวงตาบอกว่า “ธรรมะคู่แข่งกัน” มันจะแข่งกันนะ กิเลสมันจะแข่งไปทางโลก มันจะให้เราระหกระเหินไปกับโลก ธรรมะมันจะแข่งขันดึงเราออกวิเวก ออกไปสงบสงัด ออกไปเพื่อตัวมัน เพื่อทำลายกิเลสในหัวใจของเรา ธรรมะคู่แข่งกันอยู่ในหัวใจของเรา เรามีสติปัญญาไหม? เราจะเลือกไหม? อยู่ที่คนนั้นเลือกนะ

นี่เราเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธเกิดมา นี่เกิดมาพบพุทธศาสนา ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประโยชน์กับเรา เราจะเลือกใช้ไหม? เหมือนสมบัติ

สาธุการณะที่วางไว้ ใครมีสติปัญญาจะหยิบฉวยสมบัตินั้นได้มาก ได้น้อย อยู่ที่คนฉลาด คนโง่
มันจะได้สมบัติมันไปมากหรือน้อย แล้วแต่วุฒิภาวะ แล้วแต่ปัญญาของคนๆ นั้น เอวัง